

Starostlivosť bez spravodlivosti

Kto sa postará o tých, ktorí sa starajú? Systém odmeňovania v sociálnych službách kolabuje pod tlakom rastu životných nákladov.

Práca v sociálnych službách už dávno nie je len o poslaní, ale o prežití. Kým náklady na život a inflácia rastú, tabuľkové platy ľudí, ktorí sa starajú o našich najzraniteľnejších, zamrzli v minulosti. Výsledkom je absurdný stav, keď štát zákonom garantuje mzdy hlboko pod úrovňou minimálnej mzdy a rozdiely v odmeňovaní popierajú logiku či spravodlivosť.

Keď bol pred rokmi prijatý zákon č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, jeho cieľom bolo ponúknuť lepšie platové podmienky, ako garantovala minimálna mzda. Lenže tabuľka v zákone dnes začína na sume 694,50 eura, pričom prvých päť platových taríf sa nachádza pod úrovňou minimálnej mzdy, ktorá bola na rok 2026 oficiálne stanovená na 915 eur.

Keď štát dopláca do minima, stráca sa spravodlivosť

Naposledy boli platové tarify valorizované ešte v roku 2023. Všetci vieme, ako odvtedy stúpili ceny potravín, energií a základných životných potrieb. Situáciu na rok 2026 navyše vyhrotil fakt, že momentálne nie sú platné kolektívne zmluvy vyššieho stupňa pre verejnú ani štátnu službu. Dôvodom je, že v rozpočte sa nenašlo ani len požadovaných päť percent na valorizáciu platových taríf.

Štát situáciu v zariadeniach sanuje doplatkami do minimálnej mzdy. Tým, že sa platy rôznych platových tried umelo dorovnávajú na rovnakú minimálnu úroveň, kompletne sa stiera rozdiel medzi náročnosťou práce, mierou zodpovednosti či dosiahnutým vzdelaním. Skúsený pracovník s rokmi praxe tak na výplatnej páske vidí rovnakú sumu ako nový kolega.

MICHAL GEDAJ

„Práca v sociálnych službách už dávno nie je len o poslaní, ale o prežití.“

Zdravníctvo verus sociálne služby

Frustráciu v sektore prehľbujú aj obrovské rozdiely v porovnaní so zdravotníctvom. Zamestnanci v sociálnych zariadeniach síce dostali stabilizačný príspevok, no ten sa týkal len vybranej skupiny ľudí. Navyše sestry v zdravotníctve dostali stabilizačné príspevky v niekoľkonásobne vyššej sume.

Pritom personál v sociálnych zariadeniach denne zvláda enormnú psychickú aj fyzickú záťaž. Starajú sa o prijímateľov sociálnych služieb s psychiatrickými ochoreniami a s vážnymi zdravotnými problémami. Miera ich finančného ohodnotenia však tomuto nasadeniu absolútne nezodpovedá.

Paradox v kuchyni: Za rovnakú prácu odlišná pláca

Absurdnosť systému ilustruje aj porovnanie s nepedagogickými zamestnancami v školstve. Za rovnakú prácu majú zamestnanci v školách vyššiu tarifu ako ich kolegovia v sociálnych službách.

Príklad z praxe hovorí za všetko: kuchárka v zariadení sociálnych služieb, ktorá pripravuje stravu v nepretržitej prevádzke 24 hodín denne, 7 dní v týždni vrátane víkendov a sviatkov, je zaradená v nižšej platovej tarife ako kuchárka v školskej jedálni, ktorá varí len počas pracovných dní v jednozmennej prevádzke.

Realistický návrh leží na stole ministra

Na tento alarmujúci stav už nebolo možné nečinne sa pozerieť, preto sme vyvinuli jasnú iniciatívu za zvýšenie platových taríf pre zamestnancov v sociálnych službách. Konkrétny a legislatívne spracovaný návrh sme oficiálne zaslali ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny Erikovi Tomášovi.

Sme si plne vedomí, v akom kritickom stave sa momentálne nachádzajú verejné financie Slovenska. Hoci by bolo ideálne plošne zvýšiť základné tarify na úroveň minimálnej mzdy, rozpočtová realita nepustí. Preto prichádzame s kompromisným, no pre zamestnancov citelným riešením:

- Plošné navýšenie o 99 eur pre všetky platové tarify.
- Zavedenie automatickej valorizácie o mieru inflácie, ktorú zverejňuje Štatistický úrad SR s dvojnásobným posunom (dva roky späť).

Tento krok by priniesol zamestnancom sociálnych služieb aspoň čiastočnú finančnú istotu a predvídateľnosť do budúcnosti, aby ich platy opäť nezhlto zdražovanie. Loptička je teraz na strane ministerstva. Ak štát nechce, aby z našich zariadení odišli poslední mohykáni a systém sociálnych služieb definitívne skolaboval, musí začať konať okamžite.

Autor je predseda Slovenského odborového zväzu zdravotníctva a sociálnych služieb.